

4.10 Domácí projekty

V této kapitole bych chtěla představit aktivity, které jsou připraveny pro samostatné domácí vypracování žáky. Vzhledem k tomu, že pro MKV není na SOŠ příliš prostoru, tyto aktivity většinou navazují na vzdělávací oblasti všeobecného vzdělávacího základu. Jsou určeny k tomu, aby na nich žáci SOŠ pracovali doma, a to jak jednotlivě, tak ve dvojicích či v menších skupinách.

Nejedná se o žádný nový fenomén. Většina učitelů takovýchto aktivit využívá, zadávají domácí úkoly, dlouhodobé projekty, seminární práce či referáty... pod tato všechna označení a ještě mnohá další, je možné „domácí projekty“ ukrýt. Každá škola, každý vyučující, si samozřejmě může ponechat název, na který je zvyklý.

Některé výhody domácích projektů:

a) výhody pro žáka: žák má možnost si zpracování projektu dobře promyslet, protože se většinou jedná o zadání dlouhodobější (týden, měsíc i více) využít k němu veškeré dostupné informace, ve výhodě jsou žáci, kteří ovládají práci s informačními zdroji, zejména s internetem, navštěvují veřejné knihovny, umí využívat obrazové zdroje v televizi, televizních i video dokumentech, navštěvují muzea, informační centra atd..., žák má také možnost požádat o pomoc, radu nebo inspiraci své přátele, známé, rodiče,

b) výhody pro učitele: sestaví jasné zadání projektu a dál se jím v hodině „nemusí zdržovat“, protože žák pracuje doma, není třeba shánět informační zdroje ani pomůcky a poskytnout je žákovi v hodině atd...

Některé nevýhody domácích projektů:

a) nevýhody pro žáka: v případě, že si žák neví rady, neví jak začít, popřípadě dojde k místu, kdy neví jak pokračovat, mohl by projekt vzdát. Z toho

důvodu musí mít jasné zadání, u složitějších projektů včetně doporučené základní literatury a učitel by měl poskytnout možnost konzultace v průběhu aktivity. Další nevýhodou je nutná přesnost a důslednost v uvádění zdrojů informací, na což žáci SOŠ nebývají příliš zvyklí, nicméně tato relativní nevýhoda se pro jejich další život jistě stane výhodou, pokud se takto naučí s informačními zdroji pracovat,

b) nevýhody pro učitele: relativní časová náročnost zpracování zadání projektu, které klade vysoké nároky na přesnost, jasnost, postihu smyslu, stanovení cíle, kterého chceme projektem dosáhnout atd..., další nevýhody pro učitele nastávají většinou při hodnocení projektů, žák může využít širokou škálu informací, některé nemusí učitel znát, protože na ně při přípravě projektu nenarazil, proto je pro zadávání projektů nutný široký přehled v oboru, kreativita, orientace v informacích i informačních zdrojích a v neposlední řadě větší časová náročnost při klasifikaci projektů (to si může učitel relativně „zjednodušit“ tím, že zadá jasná a přesná pravidla co bude klasifikovat a jak).

Důležité také je promyslet, **jak žáky k realizaci domácích projektů motivovat**. Žáky samozřejmě **může zadání okamžitě zaujmou**, protože půjde o „superatraktivní“ téma, zde je dobré vycházet z aktuálních událostí, kauz a situací, které prošly v poslední době médií a my pozorujeme, že i žáci o nich diskutují. To ale klade na učitele velmi vysoké nároky, protože takové projekty není možné jednou připravit a pak je stále v každém ročníku opakovat. Kreativita a osobní zájem učitele je pro tento druh motivace nejdůležitější a také bývá nejčastější překážkou toho, že tento druh motivace není příliš často využíván.

Motivací může být i **osobní pobídka učitele** v tom smyslu, že učitel připomene žákovi, že součástí domácího projektu je téma, o kterém už mluvil, o které se zajímal, ve kterém slavil úspěch, třeba v tomto smyslu: Karle, to je přece tvoje téma, pamatuj si, že jsi měl dobré myšlenky a nápady a Helena také, takže vy dva budete vedoucími skupin a projekty budou jistě vynikající, už se na ně velmi těším, čím mne obohatí, čím mne překvapí...

Jako relativně problematickou vidím například **motivaci soutěží**. Jak jsme se již ve školství několikrát přesvědčili, soutěžení je pro někoho motivující, pro jiného zase naopak zcela demotivující. Proto buď učitel dokáže při zadávání skupinových projektů dosadit do každé skupiny žáka, který je ochoten soutěžit, baví ho tento styl poměřování sil, je připraven nechat se soutěžením motivovat, a nebo se musí smířit s tím, že tento typ motivace není vhodné nastolovat. Další motivací by mohlo být **zveřejnění výsledků projektů** například v místním tisku (pokud je pro to projekt vhodný), na webových stránkách školy, na nástěnkách.

Výraznou motivací může být diferenciací domácích projektů dle skutečných a hlubších zájmů realizátorů - žáků. To ale opět předpokládá, že učitel už své žáky dobře zná, zná jejich zájmy a aktivity, aby jim mohl připravit **projekty „na míru“**. Takovouto motivaci si většinou nemůžeme dovolit na začátku prvního roku, kdy s žáky pracujeme, ale až poté, co je lépe poznáme.

Nejnámější motivací ve školství je, zjednodušeně řečeno, že mohou žáci za realizaci projektu **získat kladné, dobré hodnocení, tedy známku**. Ani tento druh motivace bych neztracovala, přesto trvám na tom, že nemůže jít o motivaci jedinou.

Stále nezodpovězenou otázkou zůstává jak domácí projekty uzavřít, co s nimi dál? Uvědomme si, že pokud žák pojme domácí projekt skutečně zodpovědně, stráví na něm určitý čas, věnuje mu úsilí, aktivitu, musí se projevit tvořivě, určitě bude procházet krizemi, pocity únavy, ztráty a znovunalézání motivace... jak tohle všechno ocenit? Jak to ohodnotit? Jak dát žákům najevo, že učitel ví, kolik úsilí museli pro dobrý výsledek vynaložit?

Jak už bylo uvedeno, většina SOŠ skutečně nemá v časových hodinových dotacích prostor pro multikulturní výchovu. Bude obtížné, pokud téma neodpovídá učivu v některé ze vzdělávacích oblastí, vyšetřit prostor ve vyučování, kdy zpracované projekty zhodnotit, částečně zveřejnit, prodiskutovat.

Jak si poradit s tímto problémem? Pro dnešní žáky přece není nic obtížného založit blog, diskusní stránku či web, kde se projekty zveřejní, nabídnou k diskusi nebo i k veřejnému hodnocení. Moderní média, zejména internet nám nabízí obrovské možnosti, kterých dle mého názoru školství zatím využívá nedostatečně. A úplně ideální je zpracovat takové stránky v hodinách informačních technologií.

Další možností je připravit statické klasické nástěnky, na kterých se zpracované domácí projekty zveřejní a jejich osud může být stejný jako u těch zveřejněných na internetu. Buď je nabídneme „pouze“ k diskusi nebo i k hodnocení ostatními žáky školy, vyučujícími jiných předmětů atd... Pokud budou projekty řešit zajímavá témata, jistě to bude obohacením pro celou školu.

Jako ideální možnost, kterou sama ve své praxi často využívám, vidím tu, kdy po zveřejnění takových projektů na určité téma, ať už na internetu či jen na nástěnkách školy, připraví sami jejich tvůrci soutěžní otázky, které vyplývají z jejich projektů a vyzvou ostatní žáky školy a někdy i vyučující, aby si zasoutěžili. Taková aktivita ovšem předpokládá ještě jednu maličkost... možnost drobné výhry, balíčku bonbónů, čokolády, nebo i propagačních materiálů získaných v místním informačním centru, což jsou věci, které se dají zajistit celkem snadno. Původně jsem tyto symbolické „výhry“ dodávala sama, dnes už s tím mí žáci počítají sami a ještě před zveřejněním soutěžních otázek zakoupí balíček bonbónů pro výherce a uloží jej u mě. Závěrečnou „třešničkou na dortu“ je potom ještě skutečnost, že na stejném místě, kde byly zveřejněny projekty, pak zveřejní jména tří nejlépe odpovídajících soutěžících.